

Möten med litteratur • Tullinge

Vad kan locka män som är tidigt i demenssjukdom till biblioteket? Valet föll på att sätta samman en filmvisning med bilen som tema. Öppna filmvisningar för seniorer och en synlig hylla med böcker om demens är några andra avtryck av projektet Möten med litteratur. Det berättar Pethra Öster, bibliotekarie i Tullinge.

Botkyrka kommun sydväst om Stockholm har en relativt ung befolkning. Av de cirka 90 000 invånarna har, uppskattningsvis, runt 1000 personer en demenssjukdom. Många bor kvar hemma. Hur når man dem och deras anhöriga?

Pethra Öster tog kontakt med Silviasjuksköterskan Janina Stenlund som även arbetar med anhörigstöd. Kontakt togs också med Läskraft, som är en organisation för volontärer som åker runt till äldre- och demensboenden och läser högt. Kommunens kultursamordnare kontaktades också och även demensföreningen har funnits med.

Fyra filmvisningar med arkivfilm ordnades under hösten på biblioteket. De hade olika teman: Fogelströms Stockholm, gamla reklamfilmer, kungabrollop respektive bilder från gamla Tullinge och Tumba.

Visningarna blev möjliga tack vare ett samarbete med Film Stockholm och filmpedagogen Anita Hjelm och med Erik Fernström som länge visat film i vården.

Visningarna drog mycket folk, till den första kom över fyrtio personer. De var öppna och riktade sig till seniorer överhuvudtaget. Tanken var att de i sin tur kan bli "ambassadörer". Kanske är de själva anhöriga eller känner någon i omgivningen med demenssjukdom.

Män som får demensdiagnos har, generellt sett, ett sämre nätverk än kvinnor. Därför diskuterade Janina Stenlund, Anita Hjelm och Pethra vad som skulle kunna intressera dem och hur en filmvisning kunde läggas upp. Resultatet blev "Bilen och människan". Bilen har ofta spelat en stor roll i människans liv och att det kan vara ett trauma att bli av med sitt körkort.

Filmen visar bilens historia från 50-talet och till idag. Tre hemmaboende män med demensdiagnos bjöds in och såg filmen. Det blev också spontana samtal under visningen, om vilken bilmodell som var bäst, hur mycket deras första bil kostade, vilka bilseminstrar de varit med om med mera. Visningen pågick cirka 40 minuter och efteråt blev det fika och småprat. Tanken är att den här filmen ska kunna visas fler gånger och på fler ställen via Film Stockholm.

Minneslådor med fotbollsminnen håller på att ställas i ordning och ska kunna lånas hem från biblioteket. Här hjälper medlemmarna i Läskraft till med material.

Pethra har också satt ihop en hylla på temat demens som står väl synlig. Där finns biografier, skönlitteratur om att leva med demens eller som anhörig och även medicinsk litteratur.

På Botkyrka kommuns förvaltningsdag för kultur och fritid informerade hon om Möten med litteratur inför 250 personer. Pethra var också med och arrangerade en dag på temat demens under Äldredagarna i Botkyrka. Detta tillsammans med Demensförbundet och Läskraft.

Här är några av tankar kring lärdomar och effekter av projektet från Pethra Öster:

Biblioteken måste bli bättre på att hitta strategier för att bäst bemöta hemmaboende demenssjuka personer. Det behövs förståelse för att digitaliseringen av biblioteket försvårar mötet.

Idag är inte bibliotekslokalerna utformade för att passa demenssjuka personer. Det behövs en lugn miljö, fri tillgång till toaletter, sköna stolar med mera.

Biblioteket bidrar till att ta bort skamstämpeln. När det gäller dyslexi har vi lyckats suddas bort den.

Aktiviteterna på biblioteket kan skapa mening och lust i vardagen. Kanske minns inte den som har demenssjukdom vad hon eller han varit med om efteråt. Men känslan lever kvar av något bra och tillfredsställande.

Vi kan bjuda in till träffar med boktips på högläsningböcker, se till att medier som handlar om demenssjukdomar exponeras och låna ut minneslådor. Liksom att ordna aktiviteter för seniorer överhuvudtaget så att de i sin tur kan sprida kunskap om vad biblioteket har att erbjuda demenssjuka och deras anhöriga.

Genom att jag fått vara med i projektet har jag också kunnat fortbilda och inspirera mina kolleger.

Det är viktigt att se till att hemmaboende personer med demenssjukdom och deras anhöriga finns med på olika sätt och inte glöms bort. Det görs bäst genom att lyfta fram målgruppen i biblioteksplanen.

Berättat av Pethra Öster, bibliotekarie, Tullinge bibliotek, nedtecknat av Kari Molin, Svenskt Demenscentrum

Kontaktperson: Pethra Öster
Tel. 08-530 625 89
e-post: pethra.oster@botkyrka.se